

Espoon hiippakunnan tuomiokapituli

TOIMINTAKERTOMUS 2020

Sisällys

- 1. Espoon hiippakunta vuonna 2020**
- 2. Toimielimet ja resurssit**
- 3. Vuoden 2020 toimintasuunnitelman toteutuminen**
- 4. Talous**

1. Espoon hiippakunta vuonna 2020

Toimintalinjauksensa Kutsuttuna kirkon työssä mukaisesti Espoon hiippakunnan tuomiokapituli vahvistaa Suomen evankelisluterilaista kirkkoa tukemalla hiippakunnan seurakuntia. Tavoitteena on, että hiippakunnan seurakunnat osaavat hyödyntää tuomiokapitulिन seurakuntien henkilöstölle ja luottamushenkilöille tarjoamaa tukea ja ohjausta.

Vuosi 2020 oli erittäin poikkeuksellinen. Tuomiokapitulिन ja hiippakunnan seurakuntien toimintaa leimasi kevättalvella alkanut koronaviruspandemia, ja lisäksi tuomiokapitulिन henkilöstössä tapahtui vuoden aikana muutoksia. Maan hallitus totesi 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi ja päätyi ottamaan valmiuslain käyttöön. Poikkeusolot vaikuttivat monin tavoin kirkon työhön Espoon hiippakunnassa ja koko maassa. Viranomaisten määräämät kokoontumisrajoitukset ja suositukset otettiin huomioon jumalanpalveluksissa, kirkollisissa toimituksissa ja seurakuntien kokoavassa toiminnassa. Tuomiokapitulissa ja seurakunnissa siirryttiin hyödyntämään digitaalisia työnteon ja kommunikaation välineitä aiempaa laajamittaisemmin ja etsittiin uusia tapoja ihmisten tavoittamiseen ja tukemiseen.

Sekä piispa että tuomiokapitulिन työntekijät pitivät seurakuntiin säännöllisesti yhteyttä koko pandemia-ajan varhaisesta vaiheesta lähtien. Piispa oli yhteydessä myös eri viranomaisiin, kirkkohallituksen korona-ryhmään ja piispakollegioon. Piispojen ja kirkkohallituksen koronarajoituksiin perustuneista ohjeistuksista tiedotettiin kirkkoherroille ja talousjohdolle säännöllisesti sekä sähköpostitse että WhatsAppin välityksellä. Piispa piti yhteyttä yksittäisiin kirkkoherroihin myös Teamsin ja puhelimen välityksellä. Kapitulिन asiantuntijat, lakimiesasessori ja notaari ohjeistivat seurakuntia omiin vastualueisiinsa kuuluvissa kysymyksissä, esimerkiksi diakonia- ja rippikoulutyössä ja hallinnollisissa kysymyksissä. Poikkeustilan aikana piispa ja sen päätyttyä lakimiesasessori edustivat hiippakuntaa Etelä-Suomen aluehallintoviraston valmiustoimikunnan viikoittaisissa kokouksissa. Seurakuntia tuettiin myös niiden siirtyessä striimaamaan ja joissain tapauksissa lähettämään tallennettuja jumalanpalveluksia, sekä seurakunnan muun toiminnan muokkaamisessa viranomaisrajoitusten mukaisesti. Koronapandemia lisäsi median kiinnostusta kirkon hengellistä sanomaa kohtaan. Piispa oli median käytettävissä poikkeustilanteen aikana mahdollisuuksien mukaan.

Pandemia-aika merkitsi myös monien kapitulिन toimintasuunnitelmassa olevien tapahtumien ja koulutusten siirtämistä joko myöhäisempään ajankohtaan tai verkkoalustoille. Toisaalta kapituli järjesti

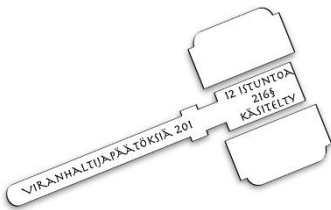
monia uusia koulutuksia ja vertaistapaamisia, joilla pyrittiin vastaamaan korona-ajan haasteisiin seurakunnissa. Kirkkoherrat ja kapitulin viranhaltijat käynnistivät kesäkuussa prosessin, jonka tavoitteena on koota ja analysoida huomioita pandemia-ajan vaikutuksia seurakuntien työhön.

Piispa ylläpiti yhteyksiä alueen kuntatoimijoiden kanssa, ja lisäsi viestintää sosiaalisen median kautta. Kesäkuun alussa toteutettiin piispa-live -kyselytunti Facebookissa, ja marraskuussa toteutettiin yhteistyössä koulutuskuntayhtymä Omnian kanssa Espoon tuomiokirkkoseurakunnan piispantarkastuksen yhteydessä digitaalinen kansalaisfoorumi, jossa piispa keskusteli yhdessä Espoon kaupunginjohtajan kanssa.

2. Toimielimet ja resurssit

Hiippakuntavaltuuston jäsenten vaali toimitettiin 11.2.2020. Vanha hiippakuntavaltuusto kokoontui helmikuussa ja hyväksyi toimintakertomuksen. Uusi hiippakuntavaltuusto kokoontui kesäkuussa ja valitsi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä hyväksyi toiminta- ja taloussuunnitelman. Hiippakuntavaltuuston puheenjohtajana toimi Pentti Aspila ja varapuheenjohtajana Margit Peltovirta (edellisen toimikauden loppuun asti) ja Jaakko Rahja (uuden toimikauden alusta alkaen).

Tuomiokapitulin henkilöresursseja ovat istunnon jäsenet, tuomiokapitulin viraston työntekijät sekä lääninrovastit.

Tuomiokapitulin puheenjohtajana toimi piispa Kaisamari Hintikka. Tuomiokapitulin jäseniä olivat tuomiorovasti Antti Kujanpää, vanhempi pappisasessori Jussi Koivisto, nuorempi pappisasessori Tarja Meijer, lakimiesasessori Sari Anetjärvi ja vs. lakimiesasessori Aappo Laitinen 26.10.2020 alkaen, hiippakuntadekaani Kai Peltonen ja maallikkojäsen Lea Ahonen. Läsnaölo- ja puheoikeudella tuomiokapitulin istuntoihin osallistui hiippakuntavaltuuston puheenjohtaja Pentti Aspila ja hänen esytyneenä ollessaan varapuheenjohtaja Jaakko Rahja. Istunnon esittelijänä ja sihteerinä toimi notaari Pilvi Keravuori. Pappisvarajäsenenä istuntoihin osallistuivat Matti Peiponen ja Merja Alanne ja maallikkovarajäsenenä Pekka Kiuttu.

Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin pappisasessorin vaali toimitettiin 11.2.2020 Espoon tuomiorovastikunnassa sekä Lohjan ja Tuusulan rovastikunnissa lääninrovastin johdolla. Vaalissa eniten ääniä saanut pappi, Mäntsälän seurakunnan seurakuntapastori Tarja Meijer tuli valituksi Espoon hiippakunnan tuomiokapitulin pappisasessoriksi toiselle kaudelle 1.5.2020–30.4.2023.

Espoon tuomiokapitulin virastossa on 10 virkaa ja yksi työsuhde. Tuomiokapitulin palveluksessa olivat piispa Kaisamari Hintikka, lakimiesasessori Sari Anetjärvi, joka jäi osa-aikaiselle (40 %) virkavapaalle 12.–25.10.2020 ja virkavapaalle 25.10.2020 alkaen, vs. lakimiesasessori Aappo Laitinen 26.10.2020 alkaen, hiippakuntadekaani Kai Peltonen, notaari Pilvi Keravuori, piispan sihteeri, hallintosihteeri Päivi Härkönen, asiantuntija Kati Pirttimaa, joka jäi virkavapaalle 1.12.2020 alkaen, asiantuntija Mika Nurmi, asiantuntija Sirpa Tirri, kansainvälisen työn asiantuntija Anssi Almgren, joka oli työvapaalla 1.5.2020 alkaen ja jonka työsuhde päättyi 29.10.2020, toimistosihteeri Carolina Koski, toimistosihteeri Päivi Nurmela 29.2.2020 asti, vt. toimistosihteeri Eeva Partio 26.2.–24.4.2020 ja toimistosihteeri Katriina Salo 20.4.2020 alkaen.

Lääninrovasteina toimivat kirkkoherrat Kalervo Salo (Espoon tuomiorovastikunta), Juhani Korte (Lohjan rovastikunta) ja Ilkka Järvinen (Tuusulan rovastikunta). Lääninrovastien kokoukset järjestettiin 8.4.2020 ja 5.10.2020.

3. Vuoden 2020 toimintasuunnitelman toteutuminen

Työn rakenteet

Tuomiokapitulin toimintaa ja taloutta oli sopeutettava väheneviin resursseihin. Kansainvälisen työn asiantuntijan vapautunutta työsuhdetta ei tästä syystä täytetty. Tilanne arvioidaan ja jatkotoimista päätetään vuoden 2021 aikana.

Kirkon kehityspalveluiden valmisteluprosessi ei johtanut mihinkään sellaisiin ratkaisuihin, joilla olisi ollut vaikutusta tuomiokapitulin toiminnan rakenteisiin tai sisältöön. Yhteistyötä Espoon seurakuntayhtymän kanssa on vastaavasti tiivistetty. Kehityspalveluita koskeneisiin suunnitelmiin sisältyneen hiippakunnallisen tilannekuvatiimin tarpeellisuutta selvitetään edelleen, vaikka sen viitekehyksenä ei enää olekaan kehityspalvelujen kokonaisrakenne.

Espoon tuomiokirkkoseurakunnan piispantarkastus pystyttiin toteuttamaan suunnitelmien mukaisesti. Sen sijaan valmiuslain voimassaolon ajalle sijoittunut piispantarkastus Espoon seurakuntayhtymässä siirrettiin vuodella eteenpäin.

Kirkolliskokousedustajien ja hiippakuntavaltuuston jäsenten vaalit toteutettiin suunnitellusti samoin kuin kirkkoherrojen ja talousjohdon hiippakunnallinen neuvottelu. Tuomiokapitulin virasto huolehti vaaleihin liittyvistä käytännön järjestelyistä. Vaalien viestintä toteutettiin piispanvaalin viestinnässä luodulla rakenteella. Hiippakunnan kirkolliskokousedustajien ja seurakuntien luottamushenkilöiden välistä yhteydenpitoa pyrittiin vahvistamaan. Uutena keinona otettiin käyttöön luottamushenkilöille

suunnattu etä-kuulemistilaisuus, jossa Espoon hiippakunnan kirkolliskokousedustajat kertoivat kirkolliskokouksen valiokunnissa työn alla olevista prosesseista. Tuomiokapitulin henkilökunta antoi teknistä tukea tilaisuuden valmistelussa ja toteutuksessa.

Tuomiokapitulin tehtäväksi osoitettu tutkintokoulutus oli järjestettävä pandemiaolosuhteista huolimatta. Pastoraalitutkinnon opintokokonaisuus *Työyhteisö ja hallinto* (PT 10) toteutettiin lähi- ja etäopiskelun yhdistelmänä. Kurseja oli kaksi runsaasta opiskelijamäärästä johtuen. Pandemiarajoitusten alkuaikaan sijoittunut toteutus osoitti hyvin, millaisia haasteita koulutusten järjestämiseen liittyy tilanteessa, jossa on nopealla tahdilla sekä muutettava opintokokonaisuuden sisällöt ja opetustavat digimaailmaan soveltuviksi että otettava käyttöön toteutuksen onnistumiseksi välttämättömät laitteistot ja tekniikat.

Seurakuntatyön johtamisen tutkinnon koulutus pystyttiin toteuttamaan ensimmäisen lähijakson osalta suunnitellusti, mutta toinen lähijakso oli järjestettävä Teams-koulutuksena. Kouluttajille jälkimmäisen jakson muuttunut toteutustapa aiheutti runsaasti ylimääräistä suunnittelu- ja valmistelutyötä. Itse toteutus sujui kuitenkin varsin hyvin. Merkittävä osuus tässä oli myös opiskelijoilla myönteisellä panoksella.

Seurakuntatyön johtamisen tutkinto uudistuu vuodesta 2021 alkaen, ja uudistuksen vaatimat valmisteltavat toimet oli välttämätöntä saattaa loppuun pandemia-ajasta huolimatta. Uusi moniammatillinen *Johtamisen perusteet* -koulutus järjestettiin yhteistyössä Helsingin hiippakunnan kanssa. Se toteutettiin vastaavana lähi- ja etäjaksojen yhdistelmänä kuin seurakuntatyön johtamisen tutkintokin. Johtamispotentiaalikartoitukset ja uraohjauskeskustelut saatiin järjestettyä alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti syys-lokakuussa. Sekä Johtamisen perusteet -koulutuksesta että muista em. uudistuksista saadut kokemukset puhuivat uudistuksen hyödyllisyyden puolesta.

Uutiskirje *Hiippa* on tuomiokapitulin keskeinen viestintäkanava. Se lähetettiin 13 kertaa. Näistä 11 lähetettiin säännöllisesti tuomiokapitulin istuntojen jälkeen. Lisäksi toimitettiin kaksi Hiippa+ uutiskirjettä (COVID-19 ja piispan pääsiäistervehdys). Avausprosentti on ollut 40,37 % - 64,74 % (2019: 41,87 % - 56,82 %), ja avattujen uutiskirjeiden määrä oli 7887. Tilajamäärä on pysynyt vakaana (n. 1350). Hiippa on tavoittanut 17465 henkilöä, ja lisäksi uutiskirjeitä on luettu arkistosta PDF-muodossa. Nämä eivät rekisteröidy lukukertoina. Tulevaisuuden kehittämishaasteena on, miten uutiskirje tavoittaisi kattavammin seurakuntien luottamushenkilöt ja kaikki työntekijäryhmät.

Tuomiokapitulin kotisivuille toteutettiin SiteImprove-työkalun avulla saavutettavuusmittaukset ja selosteet, ja syksyn 2020 aikana sivut olivat saavutettavuusdirektiivin mukaiset.

Pandemia-aika lisäsi seurakuntien tarvetta hallinnolliseen ja henkilöstöhallinnolliseen neuvontaan. Tuomiokapitulin erityisenä vastuuna on hiippakunnan papiston henkilöstöhallinnon hoitaminen siten,

että seurakuntiin saadaan motivoitunutta, ammattitaitoista ja kutsumustietoista papistoa. Pandemia-aikana seurakunnissa tarvittiin pappien osalta lisätyövoimaa erityisesti rippikoululeirien uudelleen järjestelyjen vuoksi. Muiden hiippakuntien kanssa tehtiin yhteistyötä hyvien rekrytointikäytäntöjen ja nimikirjan ylläpitämisen kehittämiseksi. Papiston henkilöstöhallintoa koskevien viranhaltijapäätösten lukumäärä oli kertomusvuonna suurempi kuin koskaan aikaisemmin, 177 päätöstä. Tuomiokapituli antoi papeille noin 110 viranhoitomääräystä ja käsitteli 67 virkavapauksia koskevaa päätöstä. Sivutoimilupia koskevia päätöksiä tehtiin 7.

Tuomiokapitulien sihteerien ja toimistohenkilökunnan vuosittaista yhteistä tapaamista ei voitu koronan takia järjestää paikan päällä Helsingissä. Sen sijaan Espoon kapitulin palvelutiimi organisoii etätapaamisen, johon osallistui lähes parikymmentä henkilöä.

Työn merkitys

Tuomiokapitulien toimintalinjauksen uudistaminen saatettiin päätökseen suunnitellussa aikataulussa pandemiarajoitusten aiheuttamista hankaluuksista huolimatta. *Kutsuttuina kirkon työssä* -toimintalinjauksen lopullisessa muodossa on otettu huomioon Suomen ev.lut. kirkon syksyllä 2020 julkaistu *Ovet auki* -strategia. Toimintalinjauksen valmisteluun osallistettiin tuomiokapitulien henkilökunnan ja istunnon ohella hiippakuntavaltuusto sekä hiippakunnan seurakuntia, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä. Toimintalinjaus astuu voimaan vuoden 2021 alusta. Toimintalinjauksen voimassaoloa ei ole enää rajattu tiettyihin vuosiin, vaan sitä uudistetaan ja kehitetään tarpeen mukaan koko ajan.

Luottamushenkilöiden ja tuomiokapitulien välisen yhteyden kehittäminen oli tärkeänä tavoitteena tuomiokapitulien toiminnassa. Pandemian takia suunnitellut valtuustovierailut jäivät toteutumatta. Yhdessä hiippakuntavaltuuston kanssa järjestettiin hiippakuntafoorumi. Se toteutettiin pandemiaan liittyvien rajoitusten takia Teams-kokouksena. Teemana oli *Seurakuntien kokemukset ja opit pandemian ajalta*, ja alustajina toimivat asiantuntija Mikko Sulander Tampereen tuomiokapitulista ja yliopistonlehtori Suvi-Maria Saarelainen Joensuun yliopistosta. Foorumin järjestelyt edellyttivät runsaasti sisältöllistä ja teknistä valmistelutyötä tuomiokapitulien henkilöstöltä, mutta kokonaisuus osoittautui toimivaksi ja antaa aihetta ottaa digitaalitekniikan mahdollisuudet jatkossa huomioon myös suurempien tilaisuuksien toteutuksessa. Tavoitteena oli, että seurakunnat olisivat kutsuneet paikallisia nuorten vaikuttajaryhmiä mukaan hiippakuntafoorumiin. Tavoite ei kuitenkaan toteutunut.

Hiippakunnan seurakunnat tarjoavat edelleen harjoittelupaikkoja eri kirkon alan opiskelijoille. Pandemiarajoituksista huolimatta opiskelijat saivat pääosin suoritettua harjoittelunsa. Harjoitteluun haakeutuneiden opiskelijoiden määrä erityisesti teologian opiskelijoiden osalta on vähenemässä. Espoon hiippakunnan seurakunnissa harjoitteli vain 12 teologian opiskelijaa, kun enimmillään määrä on ollut yli 20. Tulevaisuudessa on syytä valmistella esimerkiksi Itä-Suomen yliopiston teologian opiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksia Espoon hiippakunnassa.

Teologian opiskelijat osallistuvat seurakuntaharjoittelun yhteydessä työpsykologiseen soveltuvuusarviointiin, ja hiippakunnat järjestävät soveltuvuusarvioinnin reflektiopäivän. Espoon hiippakunnassa siihen osallistui 12 opiskelijaa. Reflektiopäivän lisäksi Espoon hiippakunnassa on järjestetty jokaiselle opiskelijalle henkilökohtainen keskustelu tuomiokapitulien edustajien kanssa. Opiskelijat ovat olleet hyvin tyytyväisiä siihen tapaan, jolla seurakuntaharjoittelun kokonaisuus on organisoitu.

Kirkon alan opiskelijoille on aikaisemmin järjestetty kaksi moniammatillista KiTOS-päivää eli *Kirkon työhön opiskelevien seminaaria*. Vuonna 2020 järjestettiin vain yksi KiTOS-päivä, koska pande-

miasta johtuen kevään KiTOS-päivä siirrettiin syksyyn. KiTOS-päivä järjestettiin Espoon tuomiokirkkoseurakunnan seurakuntatalolla, ja siihen osallistui 18 opiskelijaa. KiTOS on kirkollisen koulutuspolun alku, jossa osallistujia voi pohtia seurakuntaa mahdollisena tulevana työpaikkana yhdessä muiden kirkon tehtäviin opiskelevien kanssa. Palautteiden perusteella opiskelijat pitävät seminaaria tarpeellisena. KiTOS-päiviin osallistuneiden määrä on kuitenkin vähentynyt aikaisemmista vuosista, koska seurakuntaharjoittelun suorittavia opiskelijoita on aikaisempaa vähemmän.

Kirkon työhön opiskelevien seurakuntaharjoitteluun liittyvä neuvottelu pidettiin yhdessä Diakonia-ammattikorkeakoulun, Espoon seurakuntayhtymän ja tuomiokapitulin asiantuntijoiden kesken. Eri kirkon alan opiskelijat ovat toivoneet, että kirkko näkyisi enemmän jo opiskelujen aikana. Kouluttavien laitosten kanssa on aikaisempina vuosina tehty yhteistyötä mm. järjestämällä tenttikahveja Teologian opiskelijoiden tiedekuntayhdistyksen tiloissa ja osallistumalla DIAK:n Kirke-leireille. Pandemiarajoitusten takia sekä edellä mainittuja toimia että vierailuja kouluttaviin laitoksiin ei järjestetty vuonna 2020.

Kirkon näkyvyys opiskelujen aikana on laajempi kysymys, joka ei koske vain Espoon hiippakunnan tuomiokapitulia. Rekrytoitumisen näkökulmasta kysymys on siitä, millaisena työpaikkana kirkko näyttäytyy. Tällä hetkellä työ kirkossa ei näytä houkuttelevalta mm. heikon työllisyysnäkökulman takia. Kirkon tehtäviin valmistavien opinto-ohjelmien vetovoima on vähentynyt yleisesti. Kirkon alan opiskelijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa tulee myös esiin se, että kiinnostus peruseurakuntatyöhön ja erityisesti kasvatuksen tehtäviin on vähäistä. Diakonisiin tehtäviin (etenkin sairaalasielunhoito), sen sijaan on kiinnostusta erityisesti niissä teologian opiskelijoissa, jotka ovat alanvaihtajia.

Vuosittain jaettava *Yhdessä-palkinto* on nopeasti saavuttanut arvostetun aseman hiippakunnassa. Sen avulla voidaan nostaa esiin uudenaikaisella otteella toteutettua seurakuntaelämää. Vuonna 2020 palkinto myönnettiin Olarin seurakunnalle sen Chapple-toiminnasta.

Pandemiasta johtuen Explorer-ohjelmaa ei ollut mahdollista edistää käytännössä. Namibian ev.lut. kirkon juhlallisuudet, joihin oli tarkoitus lähettää tuomiokapitulin edustus, siirtyivät samasta syystä myöhempään ajankohtaan.

Kirkon henkisen huollon (HeHu) pääkaupunkiseudun johtoryhmän kokouksissa on kehitetty ja vahvistettu hehu-toimintaa alueella. Tuomiokapitulin asiantuntija kehittää henkistä huoltoa hiippakunnassa sekä tukee rovastikunnallista yhteistyötä hehu-toiminnassa.

Vain kaksi viikkoa ennen poikkeustilan alkua Espoon hiippakunnan kirkkoherrat ehdivät tehdä opintomatkan Geneveen ja Taizén ekumeeniseen yhteisöön. Matka tavoite, tutustua kansainvälisten kirkkoliittojen työhön ja oman kirkkomme hengellisyyteen vaikuttaneeseen Taizén yhteisöön, onnistui hyvin.

Hengellinen elämä

Valtakunnalliset *Pysäkki - hengellisen elämän päivät* toteutettiin syksyllä Lohjan Pyhän Laurin kirkossa. Pandemian takia aiempaa pienimuotoisemmat päivät saavuttivat tavoitteensa hyvin. Tässä muodossaan ne eivät kuitenkaan tarvitse tuekseen valtakunnallista organisaatiota. Päiviä voidaan jatkossa järjestää hiippakunnallisesti tai muutamien seurakuntien yhteistyönä. Näin ne tarjoaisivat hyvän mahdollisuuden myös seurakuntalaisten hengellisen kasvun tukeen.

Hengellisen ohjauksen pyyntöjen määrä on hiippakunnassa vähitellen kasvanut, ja niihin on pystytty vastaamaan hyvin. Hengellisten ohjaajien joukkoa on tarpeen edelleen laajentaa ja monipuolistaa. Uutena hengellisen elämän työtapanä perustettiin hiippakunnallinen pyhiinvaellusverkosto, joka koontui vuoden aikana kaksi kertaa. Verkostoon koottiin avoimella kutsulla pyhiinvaelluksien parissa toimivia ja niistä kiinnostuneita työntekijöitä ja seurakuntalaisia. Tavoitteena on jakaa kokemuksia ja ideoita pyhiinvaelluksista sekä koordinoida toimintaa hiippakunnan alueella.

Hengellisen ohjauksen välineitä -koulutus toteutettiin yhdessä Turun arkkihiippakunnan kanssa. Arkkiretriitti-ryhmässä järjestettiin neljä arkiretriittiä. Hiippakunnan työntekijöille järjestettiin verkossa Hengellisen elämän päivä, jossa piispa oli mukana. Piispan Facebook-sivulla julkaistiin viikoittain Kirkkojen maailmanneuvoston rukoukskalenterin rukouksia.

Seurakuntien jumalanpalveluselämän tuki keskittyi pandemian aiheuttamiin toimenpiteisiin ja neuvontaan ajankohtaisten ohjeistusten soveltamisessa.

Rukousaamiaisten teemoina olivat *Turvallinen seurakunta, Realismi ja toivo* sekä *Johda merkitystä*. Tilaisuuksien kompaktiuteen ja ajankohtaisuuteen on oltu tyytyväisiä, mutta osallistujamäärät ovat vuodesta toiseen pysyneet suhteellisen vähäisinä.

Kutsuttuna kirkon työhön -valmennusta uudistettiin. Työntekijäresursointia kohdennettiin siten, että retriitissä oli kaksi ohjaajaa, ja valmennusjaksolla oli mukana diakonian virkaan vihitty kouluttaja. Piispa osallistui prosessiin aiempaa enemmän. Kokonaisuuden laajuus on uudistuksen myötä sama kaikille osallistujille. Asiantuntija Kati Pirttimaa oli mukana valtakunnallisessa ordinaatiovalmennuksen kehittämistä ja hiippakuntien välistä yhdenmukaistamista pohtivassa työryhmässä. Kevään *Kutsuttuna kirkon työhön* -koulutusta ja virkaan vihkimistä ei järjestetty. Syksyllä koulutukseen osallistui yksi pappis- ja kahdeksan diakonian virkaan vihittävä. Vihkimys toteutettiin joulukuussa koontumisrajoitusten vuoksi kahdessa ryhmässä, kahdessa saman päivän aikana järjestetyssä messussa.

Pandemia vaikutti rippikoulutyöhön monin tavoin. Ryhmien kokoonpanoja ja intensiivijaksojen ajankohtia jouduttiin muuttamaan toteutustapojen ohella. Seurakunnat joutuivat suunnittelemaan ja organisoimaan uudelleen rippikoulut hiihtoloma-aikaa lukuun ottamatta. Ratkaisut vaativat joissakin tapauksissa suuriakin paikallisia muutoksia (etärippikoulut, ns. hybridimallit, intensiivijaksojen lyhentäminen tai siirtäminen). Huolellisen suunnittelun ja valmistautumisen takia rippikoulut saatiin toteutettua onnistuneesti. Rippikoulujen suunnittelun pohjana toimivat *RKS2017*- prosessin yhteydessä

uudistetut rippikoulun ohjesäännöt ja paikallisuunnitelmat. Poikkeusoloissa järjestetyt rippikoulut toteutuivat rippikoululaisilta kerätyn palautteen perusteella hyvin. Pitkäaikaisvaikutuksia rippikoulu-työhön on vielä tässä vaiheessa vaikeata arvioida. Todennäköistä on, että erilaisten digialustojen käyttö tulee lisääntymään.

Espoon hiippakunnan alueella todettiin vain yksi COVID-19 -tapaus Kansan Raamattuseuran rippikoulussa. Kyseinen leiri keskeytettiin ja tilanne hoidettiin loppuun mallikkaasti.

Pandemian takia kasvatuksen työalan työntekijöillä oli ilmeinen tarve vertaistukeen, kokemusten jakamiseen ja uusien käytäntöjen löytämiseen. Uusiksi kanaviksi tätä varten luotiin Teams-kokoukset ja WhatsApp-ryhmät. Eniten olivat esillä rippikoulujen uudelleen suunnittelu, leiritoimintaan liittyvät ohjeet ja leiritoiminnan järjestäminen. Marraskuussa järjestetyssä rippikouluvastaavien päivässä osallistujat antoivat kiitosta hiippakunnallisesta tuesta poikkeusoloissa. Suunniteltua rippikoulutyöhön liittyvää seurakuntakierrosta ei ollut mahdollista toteuttaa.

Työn ilo ja työhyvinvointi

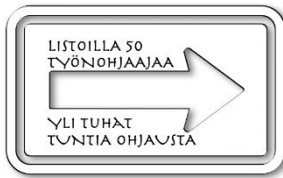
Pandemia-ajan kokoontumis- ja muilla rajoituksilla oli huomattava vaikutus kertomusvuodelle suunniteltujen koulutusten ja neuvotteluiden toteutumiseen. Suunnitelmien mukaisesti pystyttiin toimimaan aivan alkuvuodesta sekä elo-lokakuussa. Muina aikoina koulutukset ym. joko muokattiin verkossa toteutetuiksi tilanteiksi, mikäli se oli mahdollista, siirrettiin myöhempään ajankohtiin tai peruutettiin. Tuomiokapitulin järjestämä kokoava toiminta pysähtyi pääosin sekä keväällä että uudelleen loppusyksystä. Keskeisesti tähän vaikutti myös seurakuntien tarve suunnata resurssinsa pikaisella aikataululla pandemiasta aiheutuneisiin toimintojen sopeuttamiseen ja uudelleen järjestelyihin.

Espoon tuomiokirkkoseurakunnan piispantarkastukseen liittyneet kehittämisprosessit kahdessa eri tiimissä pystyttiin viemään loppuun suunnitelmien mukaisesti pandemiarajoituksista huolimatta. Kolme kirkon organisaatiokonsultoinnin erityiskoulutukseen osallistuvaa opiskelijaa Espoon hiippakunnasta käynnistivät syksyllä konsultaatiohankkeen, jossa hiippakunnan suurten seurakuntien lähijohdolle tarjottiin mahdollisuutta pohtia ja arvioida lähijohdon haasteita ja oppimiskokemuksia pandemian ajalta. Hankkeeseen liittyvät tapaamiset toteutetaan vuoden 2021 puolella.

Espoon, Helsingin ja Porvoon hiippakuntien yhteinen diakoniatyön kehittämispäivä pidettiin webinaarina syksyllä. Samoin toteutettiin Espoon seurakuntayhtymän ja tuomiokapitulin yhdessä järjestämä vanhustyönareena. Yhteisvastuustartti järjestettiin Teamsissa. Lohjan rovastikunnan seurakuntien diakoniatyöntekijöiden aloitteesta järjestettiin yhteistyössä Kirkkopalveluiden kanssa koulutus taloudellisen avustamisen kehittämisestä. Vuonna 2019 alkanut Espoon hiippakunnan ja Kirkon koulutuskeskuksen järjestämä *Sielunhoidon erityiskoulutus* jatkui koko vuoden ajan kulloistenkin pandemiarajoitusten sanelemissa puitteissa.

Pandemiaolosuhteet lisäsivät henkilö- ja ammattiryhmäkohtaisen yhteydenpidon, työnohjauksen sekä konsultoinnin tarvetta. Poikkeusolojen alettua tuomiokapitulin viranhaltijat olivat aktiivisesti yh-

teydessä seurakuntiin ja eri työntekijäryhmiin (esim. kirkkoherrat, johtavat diakoniatyöntekijät, pienissä seurakunnissa olevat diakoniatyöntekijät, perheneuvonnan johtajat, sairaalapapit, kasvatuksen työntekijät). Tuomiokapitulin resursseja oli suunnattava merkittävässä määrin erilaiseen ohjeistamiseen, neuvontaan, ohjaukseen ja henkiseen tukeen. Tällaiseen ei luonnollisestikaan ollut osattu varautua vuoden 2020 toimintaa suunniteltaessa, mikä käytännössä johti resurssien ja toimintojen jatkuvaan uudelleen priorisointiin ja ns. normaalioloihin laaditun toimintasuunnitelman tarkistamiseen.

Työnohjauksen merkitys ja kysyntä on lisääntynyt seurakunnissa poikkeusvuoden aikana kaikkien henkilöstöryhmien kohdalla. Työnohjaukseen hakeutuvat ovat joutuneet odottamaan työnohjaajilta vapautuvia paikkoja. Työnohjaajien työn tueksi järjestettiin koulutustilaisuuksia ja verkostotapaamisia Teamsissa.

Poikkeuksellinen toimintavuosi on tuomiokapitulissa haluttu rajoituksista ja lukuisista logistista hankaluuksista nähdä oppimiskokemuksena, joka mahdollistaa ja pakottaa niin tuomiokapitulin kuin seurakunnat arvioimaan kriittisesti omaa toimintakulttuuriaan ja arkisia prosessejaan. Tähän reflektioon tuomiokapituli on eri yhteyksissä kutsunut ja haastanut etenkin seurakuntien viranhaltijajohtoa.

4. Talous

Tuomiokapitulin talous sisältyy kirkon keskusrahaston kirjanpitoon. Kirkolliskokouksen vuosittain hiippakunnille myöntämää määrärahaa käytetään hiippakunnan menoihin siten, että palkka- ja kiinteistömenojen sekä muiden sopimusten tms. perusteella sidotuiksi katsottavien menojen jälkeen jäävä määräraha on käytettävissä hiippakunnan toimintaan. Hiippakuntavaltuusto on hyväksynyt toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisen sisäisen määrärahaaottelun.

Kirkolliskokouksen Espoon hiippakunnalle myöntämät määrärahat vuodelle 2020 olivat 1 284 500 €. Kirkolliskokouksen vahvistamassa sitovassa toimintakatteessa pysyttiin ja toteutuma oli 91 %.

Koronapandemian aiheuttama poikkeuksellinen tilanne heijastui myös tuomiokapitulin talouteen. Tuomiokapitulin palvelujen ostot olivat poikkeusoloista ja yhteiskunnan rajoitustoimista johtuen ennakoitua pienempiä. Esimerkiksi henkilöstön matkakulujen ja ravitsemuspalvelujen sekä asiantuntijapalvelujen toteuma oli selvästi budjetoitua pienempi. Henkilöstökulut toteutuivat lähes talousarvion mukaisina ja olivat noin 74 % kaikista kuluista.

	Toteuma 2020	Talousarvio 2020	Toteuma 2019
--	--------------	------------------	--------------

Toimintatuotot	50.646,51	17.500,00	64.757,44
Toimintakulut	1.218.344,81	1.302.000,00	1.283.969,45
Tilikauden tulos	1.167.698,30	1.284.500,00	1.219.212,01

Tuomiokapitulin rahasto ja sen käyttö

Vakiintuneen käytännön mukaisesti tuomiokapitulin rahastoa on pidetty verovapaana yleishyödyllisenä rahastona. Tuomiokapitulin rahaston toimintatuotot olivat 45.556,58 € (48.080,07 € v. 2019). Tilikauden tulos 13.083,49 € (-30.935,03 € v. 2019). Toimintakulut olivat 32.883,09 € (79.015,10 € v. 2019).

LIITTEET

- Liite 1: Espoon hiippakunnan pappisvihkimys ja diakonian virkaan vihkimykset vuonna 2020**
- Liite 2: Tuomiokapitulin antamat viranhoitomääräykset kappalaisen virkoihin 2020**
- Liite 3: Tuomiokapitulin ja hiippakuntavaltuuston antamat lausunnot 2020**
- Liite 4: Piispan ja tuomiokapitulin myöntämät arvonimet 2020**
- Liite 5: Hiippakuntavaltuuston jäsenet ja varajäsenet 2020**
- Liite 6: Espoon hiippakunnan vuosikertomus liitettäväksi kirkkohallituksen ja hiippakuntien yhteiseen vuosikertomukseen vuonna 2020**